

at Afløsningen af Skatteuligheden, af Hovet, af Fæsteforholdet, af Tiendebyrden, som i de foregaaende Aartier lykkelig var iværksat i mange Stater, ikke i den roligere Tid var bleven gennemført hos os. „Efterhaanden, sagde han, som det politiske Livs Bevægelse grebe os, bleve disse Forhold Gjenstand for en Kamp og en Agitation, hvis Resultat unægtelig er, at den høist talrige Klasse af Landboere, som vi kalde Bondestanden, talrigere end alle andre tilsammen, bestemt ønsker disse Forhold ordnede paa en lignende Maade, som skeet er i andre fremadskridende Stater. Det er ligesaa vist, at en stor Deel af disse vore Medborgere har organiseret sig som et formeligt Parti, med sine egne Ledere, sine egne Organer i Pressen, der med en Kraft, som søger sin Ege, forfølger Partiets Formaal“. Regjeringens Pligt, tilføiede han, vilde det være at stille sig over Partierne og at forelægge Udlast til retfærdige og billige Love, der ikke vare eenfaldige. — Saaledes stillede Regjeringen sig nu frem som den, der vilde gaae i Spidsen for Landboreformerne og gennemføre de Forandringer, Bondestanden saa længe havde eftertragtet.

Den 10de Februar 1849 udnævntes en Landbocommission, hvortil de forskjellige Interesser og Ansættelser havde deres Talsmænd, „for at overveje og afgive Betænkning over de Reformforslag, Indenrigsministeren vilde forelægge den.“ Blandt disse vare Fæsteforholdets Afløsning, hvorom Ministeren udtalte, at han ikke skjønnede rettere, end at Staten var fuldkommen beføiet til i det Heles Interesse at bevirke Fæstevangens Ophævelse, at haade statsoeconomiske og politiske Grunde fordrede dette, men at det ikke retfærdigt kunde skee paa anden Maade, end at den forøgede Værdi, som vandtes ved Fæstegaardens fritagelse for Fæstebaandet, tillagdes Fæstere eller hans Efterladte, medens Fæstegaardens Eier beholdt den Værdi, som Gaarden i sin daværende løbtefæstede Retstilstand havde. Der maatte saaledes finde en gjensidig Udløsning Sted paa samme Maade, som den allerede forlængst var udført i andre Stater. Derved vilde den ved Fæstebaandets Ophævelse vundne Forøgelse af disse Landeiendommers Værdi komme den hele

Fæstegaardmandsklasse tilgode, saavidt det kunde skee.

Den nedsatte Landbocommission, der afgav sin Betænkning over Fæstefagen den 3die November 1849, var enig om det Udfærdigede i, at Fæsteforholdet under de daværende Omstændigheder afløstes saaledes, at Fæstet overgik til Selveiendom; den var enig i, at det vilde være bedst, om dette kunde iværksættes ved frivillige Overenskomster; og den var enig i, at Staten var berettiget til, naar Almeenvellet krævede det, at anordne tvingende Foranstaltninger til Fæsteforholdets Afløsning. Derimod deelte den sig i to omtrent lige store Dele, da Spørgsmaalet, om Almeenvellet virkelig fordrede en tvungen Afløsning, skulde besvares, idet 6 af Commissionens Medlemmer besvarede dette Spørgsmaal med Ja, og 5 af dem besvarede det med Nei; hvorhos de 6 atter deelte sig i to lige store Dele med Hensyn til den Maade, hvorpaa en tvungen Afløsning burde gennemføres.

Smidertid traf mørke Skyer mere og mere truende op syd fra over Danmark, hvorhos den nye Tids mange og mægtige Modstandere atter hævede Hovedet høit omkring i Europa. Alt dette i Forbindelse med Landbocommissionens Uenighed i det vigtigste af de Spørgsmaal, der vare den forelagte, kjølnede Regjeringens gode Forsætter. Bang afløstes som Indenrigsminister af Rosenørn, og denne gennemførte vel Afløsningen af Skatteuligheden og af Hovet, men Fæstefløsningen blev nu fra Regjeringens Side lagt paa Hylden.

Derimod vedtoges i Rigsdagens 2den Session, paa Forslag af B. Christensen, Loven af 8de April 1851 om Selveiendoms Indførelse paa det Staten tilhørende Bøndergods, og et Forslag af Alberti, Gleerup og S. A. Hansen om at udstrække denne Lov til Sorø Academies Fæstegods fremkaldte et Løfte fra Kultusminister Madvig's Side om, i den paafølgende Session at forelægge et selvstændigt Lovforslag herom. Dette skete ogsaa, og her ved fremkom Loven af 3die Marts 1852 om Selveiendoms Indførelse paa Sorø Academies, Kjøbenhavns Universitets og Communitetets Gods.